

ଚିତ୍ରଲେଖା

ଚିତ୍ରଲେଖା

(କବିତା)

ସଂପାଦନା:

ସୁରେଶ ନାୟକ

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ପରିଷଦ

କ୍ରୀଷ୍ଣପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ (ଭଞ୍ଜବିହାର) ୭୬୧୦୦୭

ଚିତ୍ରଲେଖା

(କବିତା ସଂକଳନ)

ପ୍ରକାଶକ :

ନିର୍ଜର ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ପରିଷଦ

ମୁଦ୍ରଣ :

ସନ୍ତୋଷ ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ, ବ୍ରହ୍ମପୁର-୯

ଶୁଭମୁଦ୍ରି : ୧୯୯୧

ମୂଲ୍ୟ : ଦଶ ଟଙ୍କା

CHITRALEKHA

(A Collection of Poems)

Published by :
Nirjhara Sahitya O'
Sanskriti Parishad

Printed at :
Santosh Printers
Berhampur-9

Release : 1991

Price : Rs. 10/-

ସୂଚୀ

ପୃଷ୍ଠା

କବି ଓ କବିତା

- ୧୦୦ ୨ ॥ ଅଖିଳ ନାୟକ/ପରମ ପରାଜୟ
 ୩ ॥ ଅଜୟ ପ୍ରଧାନ/ଶେଷଛକ
 ୪୦୦୫ ॥ ଅଜୟ ସାହି/ଭୁଲ୍ ମଣିଷ
 ୫୦୦୬ ॥ କୈଳାସ ପ୍ରହରୀ/ପଳାୟନରେ ବ' ସୁଖ
 ୬୦୦୮ ॥ ଗୋଲକ ଆରୁଖି/କବିର ମୃତ୍ୟୁ
 ୮୦୦୯ ॥ ଜୟଶ୍ରୀବାଳା ନାୟକ/ଉଠ୍ ମୁନା
 ୯୦୦୧୧ ॥ ଜ୍ୟୋତି ମିଶ୍ର/ଜୟସୀ
 ୧୧୦୦୧୨ ॥ ଝାନ୍ସି ସିଂହ/ଅବ୍ୟକ୍ତ ଅନୁଭବ
 ୧୨୦୦୧୪ ॥ ନିରାକାର ଦାସ/ସନ୍ତୋଷର ଘେରରେ ସେ
 ୧୪୦୦୧୫ ॥ ନିଳ ପାଣିଗ୍ରାହୀ/କଥା ଥିଲା, ଅଛୁ, ଥିବ' ବ
 ୧୫୦୦୧୭ ॥ ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ସାହୁ/ଚନ୍ଦ୍ରସେଣା
 ୧୭୦୦୧୮ ॥ ପବନ ମୋହନ ଦାଶ/ଚନ୍ଦ୍ରଭାନୁ
 ୧୮୦୦୧୯ ॥ ବ୍ରଜର ସାଇମନ ପିଟର/ରାଧା
 ୧୯୦୦୨୦ ॥ ବିଶ୍ଵଭୂଷଣ/କହିଟି
 ୨୦୦୦୨୧ ॥ ବିରଜା ମହାପାତ୍ର/ଡାଏଣ୍ଡର ସାୟଣରୁ
 ୨୧୦୦୨୨ ॥ ବିନୟ କୁମାର ମହାନ୍ତି/ସ୍ଥିତିପ୍ରଜ୍ଞ
 ୨୩୦୦୨୪ ॥ ମୋନାଲିସା ମହାନ୍ତି/ସମାଧି
 ୨୪୦୦୨୫ ॥ ମିନିଷ ଦାଶ/ଦାସଫୁଲ୍
 ୨୫୦୦୨୬ ॥ ରକ୍ଷକ ନାୟକ/ଚେସ୍‌ବାର୍ ପାଇଁ ଚତୁକାର
 ୨୭ ॥ ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ପୋଲେଇ/ପରବସୁ

- ୨୭ ॥ ରମେଶ ପ୍ରତାପ/ରୁଦ୍ରପୁର
 ୨୮ ॥ ଶାଶ୍ୱତ ସୌମ୍ୟ ସାହୁ/ଆତ୍ମସନ୍ତାନ
 ୨୯...୩୦ ॥ ସୁରେଶ ନାୟକ/ଚୁଣବିଜ
 ୩୦ ॥ ସୁଜାତା ମହାନ୍ତି/ଦୁଃଖ
 ୩୧ ॥ ସୁଜାତ ଦାଶ/ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ
 ୩୨...୩୩ ॥ ହରେକୃଷ୍ଣ ଶତ୍ରୁଘ୍ନ/କୁନ୍ତାବୁଆ
 ୩୩...୩୪ ॥ ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର/ଉତ୍ତର ପୁରୁଷ
 ୩୪...୩୫ ॥ କୁମାର ହସନ/ଶାନ୍ତିପାଇଁ ଲଢ଼େଇ କରୁଥିବା ଯୋଦ୍ଧାମାନେ
 ୩୫...୩୬ ॥ କୁମୁଦଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ/ପ୍ରଶନ୍ନା
 ୩୬ ॥ ସୁରେଶ ଆର୍ତ୍ତ/ଦୃଶ୍ୟାନ୍ତର

॥ ପରମ ପରାଜୟ ॥

ଅଶିଳ ନାୟକ

ସବୁ ନାଶ ଶରବ୍ୟା ଲାଗିଛି ।

ତ,
ଶର ଯୋଗେ,
ଗୁଣ ଟାଙ୍କେ,
ମୁଁ,
ନାଶକୁ ।

ଶର ବି
ମରୁମାଟିରେ ଗଜ ରେଇପାରେ ଘାସ,
ଅନୁଦାର ଆକାଶ ଆଖିରୁ ଝରେଇପାରେ ଅନୁଭବ ଲୁହ,
ଏ କଥା ବୁଝିବ ନାହିଁ ନାଶମାନେ,
ଭବିଷ୍ୟ,
ଶର ମାତେ ଇ ଅନିଷ୍ଟକର ଓ ଆନନ୍ଦସ୍ଥ ।

ଓ ପଳାନ୍ତି ଭୟରେ ।
ଗୋଡ଼ାଏ ମୁଁ
କାହା କାହାକୁ ଦାଏଲ୍ ବି କରେ,
ଜୋଧରେ ।

ଶୁଣାଯାଏ :
ସତର୍କ,
ସେ କବି ନୁହେଁ, ଧୂର୍ତ୍ତି ।

ନା, ତମେ ସେମ୍ବଦ ନୁହଁ ।

ବେ' ଯୋଗୁଁ,
କହଲି : ଅସ୍ତ୍ର ପେଶିବ ? ପେଶ ।
ଅଥଚ, ନିଜେ ନିରସ୍ତ୍ର ।

ହେ ! ଉପହାସ ?

ପେଶିଲି ଆଗେ ସ୍ତ୍ରୀସ୍ତ୍ରୀ,
ମୋର ସବୁ ଅସ୍ତ୍ର, ସବୁ ବୋଧରେ ତଥାବ ।
କୋଉ କାଳୁ ବାଂଝିବି ମେଘମାନଙ୍କୁ
ତମେ ଆଖିରୁ ତିଲି ବର୍ଷାକଲ,
ତ, ଅସ୍ତ୍ର ସବୁ ବି ବର୍ଷା ପାଲଟି
ମୋ ଆଖିକୁ ଆସିଲେ ଫେରି ।

ପେଶିଲି କର୍ଦ୍ଦମାସ୍ତ୍ର,
ମୋର ସବୁ ଶିର୍ଷା, ସବୁ ଘୃଣାରେ ତଥାବ ।
ତମେ ମଥା ପାତୁଦେଲ,
ତ, ଅସ୍ତ୍ରସବୁ ପାଲଟିଲେ ଫୁଲ
ଓ ମଞ୍ଚିଲେ କବରୀ ।

ଏଥର ମୋର ଆଉ ସମର୍ପଣ ।
ଆଂଠୁ ଢାଳି, ମୁଁ ତ ନୋହିଁ, କହଲି :
ନିଅ ସାମ୍ରାଜ୍ୟ, ନିଅ ସିଂହାସନ ।

ତମେ କୋଳେଇଲି ମତେ
ଓ ପରୁରଲି :
ସାମ୍ରାଜ୍ୟ ମାନେ ପ୍ରେମ ?
ସିଂହାସନ ମାନେ ହୃଦୟ ?

ତ, ଦୟା !

ଆଃ !

ଏ କି ମୋର ପରମ ପରାଜୟ ?

॥ ଶେଷ ଛକ ॥

ଅଜୟ ପ୍ରଧାନ

ପହଂଚିବା ଇ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ, ସେଠି ।

ଗୋଟାଏ ଛକରୁ ବାହାରିବାଦ

ସଉଁଏ

କିଏ କୁଁପଟେ

କା'ର କୁଁରସ୍ତା

ଠିକଣା ନ ଥାଏ ।

କିଏ ଗଲା ବନ୍ଦୀ ପକେଇବାକୁ ତ ଗଲା

କିଏ ଟେଲିଫୋନ୍ ବୁଥ୍ରେ ପଶିଲା ତ ଗଲା

କିଏ ସ୍ପେଟର୍ ବୁଣିବାକୁ ବସିଲା ତ ଗଲା

ଯିଏ ଗଲା ଗୁରୁପାଂଜରୁ ଗଲା

ଜାଣ, ଅଂଧହେଲା

ବାଟ ଝୁଡ଼ିଲା, ଲ ଲ ॥

ଅଜଣା ବାଟୋଇମାନେ ବି

ପହଂଚଂତି ସେଠି,

କ'ଣ ଅଛି ସେ'ଠି ? ମୁକ୍ତା ନା ମଣି ?

ମଣି ନା ହରିଣୀ

ବୈକି ନା ପ୍ରଜାପତି

କଣ ଅଛି ??

ପ୍ରଜାପତିମାନେ ଖୋଜଂତି ମୁକ୍ତି

ତ ସେଇ ଛକରେ ସଉଁଏ ପହଂଚଂତି

ସେଇ ଗୋଟାଏ ଇ ଛକ

ଯେ' ଯୁ'ଠୁ ବାହାରୁ ଏକାଠି ମିଶଂତି ॥

□ □ □

॥ ଭୂଲ୍ ମଣିଷ ॥

ଅକସ୍ମ ସ୍ଵାଇଁ

କ'ଣ ବା ଠିକ୍‌ଟା କରନ୍ତି ଜୀବନ ସାରା ।
ଭୁଲ୍‌ରକୁ ମାଗିଛି ମଦ ଓ ମୋହ
ଠାକୁରାଣୀମାନଙ୍କୁ ଦେହ
ପାହାଡ଼ ଓ ପୃଥିବୀକୁ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ।
ଜାଣେ କିଛି ବି ଠିକ୍ ଭାବେ ମାଗିପାରନ୍ତି କାହାକୁ ।
ଲଂଗଲା ହୋଇ କବିତା ଲେଖିବ ତ
ମାତ୍ର ମାତ୍ର ପଡ଼ିଛି ଘର,
ପୁଣ୍ୟସ୍ଥାନ ଭୂତମାନେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ କେତେ କ'ଣ ।
କାଳଜ ଫର୍ଦ୍ଦରେ ବରଂ ଆକାଶ
କେଜାଣି କାହାର ଛଦ୍ମ ବେଶ ।
ନିଛ ଡାଳରୁ ଫୁଲ ଝୁଲିଲେ ଦୋଷ ମୋ'ର ।
ଭୂମିକଂପ ହେଲେ / ପାତାଳ ଫୁଟିଲେ
ଦୋଷ ମୋର ।

ଜୀବନ ସାରା ମୋହଗ୍ରସ୍ତ ହୋଇ କ'ଣ ମିଳିବି ମତେ ?
ବରଂ ଭୁଲ୍‌ରରୁ ସରି ଯାଇଛି ବ୍ରହ୍ମଣର
ଲକ୍ଷ୍ମୀଭୂଷା ହୋଇଛି ମୃଗୟା ମୋର, ବାରଂବାର ।
ରାଜଜେମାର ହାତ ଧରି ତ ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସେ
ପାଲଟି ଯାଇଛି ଅସୁରୁଣୀ ବୁଢ଼ୀ,
ପାହାଡ଼ ଭାବି ଉପରକୁ ଉଠିବ ତ
ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସେଇଟା ପାଲଟିବି ମଣିଷର ଖପୁର
ସମୁଦ୍ରରେ ଝାସ ଦେଇଛି ତ
ସକାଳକୁ ସେ ପାଲଟିବି ରକ୍ତ ନକ',
ଏଇ ସବୁ ସକାଳକୁ ମୋର ଭାରି ଡର,
ଆଲୁଅଠୁ ବଡ଼ ଚମକ୍କାର ବରଂ
ମୋ ନିଜସ୍ଵ ଅଂଧାର ।

ଏଇମାତ୍ର କଲମ ଗୁଡ଼ି ଖଞ୍ଜା ଧରିବି ମୁଁ ।
 ମୋର ଚରଣସ୍ଥ ଏବେ ହସ୍ତହସ୍ତ ଗୁଡ଼ି
 ବୁଢ଼ୀ ଅସୁବୁଣୀ ଏବେ ରାଜଜେମା
 ସବୁ ନଈ ନଈ, ସମୁଦ୍ର ସମୁଦ୍ର ।
 ରକ୍ତ ଏବେ ଦୁଧ
 ସବୁ କିଛି ଓଲଟ ପାଲଟ ପୁଣି ଖଞ୍ଜା ଧରିବା ମ.ଦେ ମୁଁ ।

ଏବେ ଠିକ୍ ରାସ୍ତାରେ ମୁଁ ।
 ଗୀତ ବଂଦ / ଏଣିକି ଗାଳି ଫଜିର ।
 ଚନ୍ଦ୍ର ବଂଦ / ଏଣିକି ଲହର ମାନଚନ୍ଦ୍ର ।
 କବିତା ବଂଦ / ଏଣିକି କଂକାଲର ବ୍ୟବସାୟ ।
 ସ୍ୱପ୍ନ ବଂଦ / ଏଣିକି ସହାର ସହାର
 କଲମ ବଂଦ / ଏଣିକି କଲ୍‌କା ଅବତାର ।

□ □ □

॥ ପଳାୟନରେ ବ' ସୁଖ ॥

କୈଳାସ ସତ୍ୟଗୀ

ଆହା, ପଳାୟନରେ ବ' ସୁଖ !
 ଦି'କଡ଼େ ଦିଗବଳୟର ନିଃସଞ୍ଜ ବସ୍ତ୍ରର
 ଆଗରେ ପଛରେ ରାସ୍ତା
 ଏକାକୀତ୍ୱ ସହଯାତ୍ରୀ
 ଆନସହ ଯାତ୍ରୀମାନେ ଆଲୁଅ ଓ ଅନ୍ଧାରର ଲୁଚକାଳି ଖେଳ !

ପଳାୟନ ପୁଅର ଯନ୍ତ୍ରଣା ମନେପଡ଼େ କ୍ଷଣକ୍ଷଣ
 ସେ ଯନ୍ତ୍ରଣା ସ୍ଥିତିସ୍ଥାନ, କିନ୍ତୁ ସ୍ୱର୍ଗ ତା'ର
 ଚେତନାକୁ ଛୁଇଁ ଯାଉଥାଏ ପବନର ହାତ ପରି
 ଅଦୃଶ୍ୟ ବଢ଼ର ଗୁଲ ଦେଖାଦିଏ
 — ମଥା ଉପର ଆକାଶେ

ଅପମାନ, ଆତ୍ମକ ଓ ଭୟ ଅସୁମାର ପଳାୟନର ପୂର୍ବରୁ
 ଝଡ଼ ପରି ମାଡ଼ି ଆସୁଥାଏ
 ନିଜ ପ୍ରତି ନିଜ ଘୃଣା ଏତେ ଭୟଂକର ଲାଗେ ଅସଂଭବ
 ମନେହୁଏ ମୃତ୍ୟୁ ବା ଆତ୍ମହତ୍ୟାରେ
 ସମାଧାନ ନିହତ କେବଳ ।

କିନ୍ତୁ ବେଳେବେଳେ ଜୀବନର ଲୋଭ
 ପରାଜିତ ସୈନିକକୁ, ଶୁଣିପାଳ-ବରକୁ ବ'
 ପ୍ରରୋଚିତ କରେ ବଞ୍ଚିବାକୁ,
 ସେତେବେଳେ ସୁଦୂର ଅବହ୍ନି ପଥ ଡାକିନିଏ,
 ଟାଣିନିଏ ହାତଧରି ଦୂରେ ଅପହଂତ ଦିଗଂତ ସେପାରେ
 ମୃତ୍ୟୁଠୁ, ଆତ୍ମହତ୍ୟାଠୁ ପଳାୟନରେ ବ'
 କେତେ ବେଶି ସୁଖ ସେତେବେଳେ ବୁଝାପଡ଼େ ॥

□ □ □

॥ କବିର ମୃତ୍ୟୁ ॥

ଗୋଲକ ଆଗ୍ନିଧ୍ୟ

ପିଲାବେଳେ ହଜିଥିବା ସାର୍ବ ବୋତାମ
 ବେଳେ ବେଳେ ମନେପଡ଼େ
 ବେଳେ ବେଳେ ଗର୍ଭିଣୀ କରପକାଏ
 ନିବାସିତ ଅବସର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଗୁଡ଼ାକୁ,
 ଏକାକିଆ ମରୁ-ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଗୁଡ଼ାକୁ ।

ଯା' ଦେହରେ ବାସ୍ତବତା ମରାଚକା
 ଠିକ୍ ରାସ୍ତିର ନିଃସଂଗ ପ୍ରହରରେ
 ମୋ ସାଥ, ମୋ-ସ୍ତ୍ରୀର ନଗ୍ନ ଦେହ ପରି
 ଯା'ର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଅଂକ ଏକ ଏକ କବିତା

ଢିଲଗ୍ନ ରଜରସାରେ ପାଗଳା ଭାଗୀରଥୀର 'ସଲାପ' !

ପାଗଳା ଭାଗୀରଥୀ ..

ବେକାର...

ମୁଖ୍ୟ ବିରୁପକ୍ଷ,

କେତେ ଥର

ରେବାନକୁ ହତ୍ୟା କରିଛୁ,

ଏଫ୍-୧୭ ବିମାନ ବିଫଳ ପାଇଁ,

କେତେ ଥର

ଫାଶୀ ଦେଇଛୁ ନିରାପର ପଞ୍ଜାବ କୃଷିକର

ମୃତ୍ୟୁପାଇଁ ଦାୟୀ ଦଳଦଳ ଉଗ୍ରପନ୍ଥୀକୁ,

ବେଳେବେଳେ ଚକାଡ଼ୋଳାର ଭାଇ ହୁଏ,

ପୁଣି ବେଳେ ଗୁଳିମାରେ ତାର ଚକ୍ଷୁ ଭେଦକର;

ତାର ଦେଖି ଅଦେଖା ରହୁଥିବା ଭାବକୁ

ବିଚକ୍ରେ ରୁବେୟାର ଅପହରଣରେ ସଖି ଷ୍ଟ ମଣିଷକୁ...

ଛବିରାଣୀ ଦେହରେ ଯୌନ କ୍ଷୟ

ମେଣ୍ଟାଇଥିବା ପଶୁକୁ, ଅବା

ଯୌତୁକ ପାଇଁ ପୋଡ଼ିମାରୁଥିବା ପ୍ରେମଲତାର ବଂଶଧରକୁ,

ପେପରରେ ନିର୍ଦ୍ଦୋଷ ଘୋଷିତ ଦୋଷୀକୁ,

ତାକୁ ପାଗଳା ସଜେଇବା ଭଦ୍ର କରି ଲେଖକକୁ,

ତମକୁ, ତାକୁ, ସମସ୍ତକୁ—ସବୁ ପାପୀକୁ !

ସମସ୍ତେ ତା' କବିତାର ସଲାପ

କେହି ଖୁଣୁନଥିବା ପ୍ରଳାପ

ଖୁଣି ହୁଏଥିବା—ଖୁଣି ଦୁଃଖ ଆଶୁ ନଥିବା ;

ପରବର୍ତ୍ତନ ଆଶୁ ନଥିବା ମଣିଷ ସମସ୍ତେ,

ସମସ୍ତେ ଗୋଟେ ଗୋଟେ କବିତା;

ସୂକ୍ଷ୍ମର କବିତା,

ପାଗଳାମିର କବିତା ।

ମୋ ସ୍ବଳବେଳେ ହଜିଥିବା ସୁନାବୋତାମ ଯେମିତି
 ମୋ : ନିଃସ୍ବନ ଜୀବନ ସମୟ ଦୁଃଖର ସାଥୀ
 ମୋ ବନ୍ଧ୍ୟା ସ୍ତ୍ରୀ ଯେମିତି-କାସ୍
 ମୋ କବିତା ସେମିତି ।

□ □ □

॥ ଉଠ ମୁନା ॥

ଜୟନ୍ତୀ

ଉଠ୍ ମୁନା !
 ଶୋଇବାର ବେଳ ନାହିଁ ନାହିଁ
 ବାକି ଅଛି ଯୋଜନ ଯୋଜନ ରାସ୍ତା
 ତୋ ଉପ୍ସିତ ଶ୍ବେଦନରେ ପାଦଦେବା ପାଇଁ ।

ଉଠ୍ ମୁନା !
 ଦେଖ୍ ଥରେ ତୋ ବଞ୍ଚିବାର ପୃଥିବୀକୁ
 ତନ୍ମୁ ଆଖିକୁ ମେଲେଇ ।

ଏଠି ଯେତେ ବାସସ୍ଥାନ ଲଙ୍ଗଳା ମଣିଷ
 ପବନ, ନିଷ୍ଠାପ
 ନାଁ ମୁଣ୍ଡ ଚମ୍ପା ବୃକ୍ଷ ପରି ।

ଏମାନେ ବର୍ଷର
 ସେମାନଙ୍କ କୁହୁକ ଭାଷାରେ
 ଏମାନଙ୍କ ପିଞ୍ଜର ରକ୍ତରେ
 ଯିଏ ସଜାଇଛି ପଞ୍ଚତାରକା, ନନ୍ଦନକାନନ ।

ମୁନା !

ଏଇ ପଟେ ଆଖି ଫେର
 ଅମଳତୀଙ୍କ ତମା ମୁଣ୍ଡ ଦେଖ୍

ବାଳ କଅଁଳି ଲୁହର ତେଲରେ
 ଚନ୍ଦ୍ରମାରେ ରଂଗ ଲୁଗେ ଛଳନା ରଂଗରେ ।
 ହୃଦୟର ମୁନା !
 ସହସ୍ର ମଣିଷ
 ପାଶୁ କି କଂକାଳରେ କଷ୍ଟା ମାଂସର ପତ୍ତୁଗନ୍ଧ ଦେଇ
 ବାସ୍ନାର ଡ଼ଣ୍ଡି ମ ପିଟେ
 ଘୋଳେଇ ଥିବା ଅଶ୍ରୁ ଫଟେ ନୟନ କଡ଼ରେ ।
 ଦେହଜୀବା ପରି ଏ ସହର କି ସୁନ୍ଦର
 ଭଦ୍ରତାର ମୁଖା ପିନ୍ଧି ପଣ୍ଡେ଼ରାଫି ବକାହୁଏ
 ଅଧା ଦାମରେ, ବିଚ୍ଛ ବଜାରରେ ।

ମର୍ତ୍ତ୍ୟର ଲୁଇଟି ତଳେ
 ସୁନ ରକ୍ତ ଭିଜିଯାଏ
 କଙ୍କାଳର ଓଃ, ଆଃ ଚକ୍ରାବତେ ବାଦଲ ଅରାଏ ।
 ସିଆଡ଼େ ଆହୁରି ଅଛି
 ଧର୍ମର ଦେବୀ ବନ୍ଧା ପାପବଳୀ ଘରେ
 ଗଡ଼େ ନାହିଁ କୃଷ୍ଣ
 ଶତାଦୀ କୃଷ୍ଣ ତ ଲୁଚେ ଶବ୍ଦାଦୀ ଗର୍ଭରେ
 ଶହ ଶହ କଂସ ଏଠି
 ନିର୍ବିକାରେ ମାରୁଛନ୍ତି ହାଇ ।

ଉଠ ମୁନା !
 ରାତିଗଲା ପାଦ
 ନ ଆସକାଳରେ ଭରି ଦିଏ ରସିକ
 ସଂସିଦିଏ ହୋଇ ।

□ □ □

॥ ଜିପ୍ସୀ ॥

କ୍ୟୋତା ମିଶ୍ର

କଉଁ ବସି ବାଧୁ ପାରିଛୁ କି ପାଦ ?
 କାଗଜ ଡଂଗାରେ ସବାର
 ମଲ ଶୈଶବର ପାହାଂଚ

ଚହଲି ପଡ଼ିଛି
 ବାରଂବାର ମଝି ନିଦରେ,
 ଭିଜା ଦିନଠାରୁ
 କିଏ ସେ ଡାକିଛି; ଆ'

ହଁ, ବର୍ଷା ! ବର୍ଷା !

ଧୂଳି ଧୂଳି ରସ୍ତା,
 ପାହାଡ଼ ପାହାଡ଼ ଲକ୍ଷ୍ୟ,
 ପଛରେ ହେମାଳ ଭୋକ
 ଆଗକୁ ଶୂନ୍ୟ ସାରାଂଶ
 ମଝିରେ ଅମ୍ଳ
 ମରୁ ମନସ୍ତ ଭାଗ୍ୟ !

ପାହାଡ଼ରୁ କିଏ ଉଡ଼େଇଛି
 ସ୍ତମ୍ଭ ବିଭେଦ ମେଘ ?
 ହଁ, ବର୍ଷା ! ବର୍ଷା !

ମଝିରୁ ପୁରୁ ହେଇଛି
 ପ୍ରଥମ, ଅନିବାର୍ଯ୍ୟ ଯୁଦ୍ଧ !

ଭୋକରୁ ଜଳି ଉଠିଛି
 ପବ୍ବଜ ନାଶ
 ଯାଚିଛି : ଦେହ, ଦାହ, ଗର୍ଭାଗସ୍ତ,
 ଭୋକରୁ ବେଶକ ଜଳିଛି
 ପୁରୁଷକାର
 ଯାଚିଛି : ବାଞ୍ଛା, ବିଶ୍ୱାସ, ଶୁଶ୍ରୂକା,

ଜଳିଛି ଭୋକରେ ନିଆଁ
 ଜଳ ଶୈଶବର ପାହାଂଡ଼
 ଶୁଣିଛି : କୁଆଁ, କୁଆଁ !

କିଏ ସେ ବାଂଞ୍ଛୁ ତୋର ?
 ମରୁଭୂମି ମରୁଭୂମି
 ସମୁଦ୍ର ସମୁଦ୍ର ପାଦ ?
 ହଁ, ବର୍ଷା ! ବର୍ଷା !

□ □ □

॥ ଅବଧକୁ ଅନୁଭବ ॥

ସ୍ନାନ ସିନ୍ଦୂ

ଅଗାଧର ସ୍ନାନକୁ
 ଫୋପାଡ଼ି ଦିଏନି
 ଦୁଃଖଟା ମନଠୁ ଅଭିନବ ନୁହେଁ
 ଯନ୍ତ୍ରଣାଟା ଦୂରେଇ ଯାଏନି ।

ପ୍ରେସ୍‌ସୀରେ
 ସେଦିନ ବି ବର୍ଷା ଥିଲା
 ସେଦିନ ବି ଝଡ଼ ଥିଲା
 ଭଜା ଭଜା ବାଦଲର ଛାଇରେ
 ତୋ ମୁହଁ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ରହିଲା
 ବର୍ଷାରେ ହସୁଥିଲୁ ଝିଲ୍ ଝିଲ୍ ହୋଇ
 କାରଣ ମୋ ଦୁଃଖର ବନ୍ୟା ବିନା
 ତୋର ଅନ୍ୟ ଦୁଃଖ ନାହିଁ ।

ମୋତେ ପାଇ ହସୁଥିଲୁ
 ମୁଁ ଥିଲି ତୋ ଜୀବନର ଶାଶ୍ୱତ ସାକାର ।
 ଆଜି ବି ମୋ ବଂଶୀ ନାହିଁ
 ପ୍ରେମ ଆଜି କେଉଁ ପୁରୁଷର ?

ତୋ ପ୍ରେମର ଭଂଗା ସ୍ୱର
 ମୋ ଅଗାଧ ଦେହକୁ ସ୍ମରୁଛି
 ଛଳ ଛଳ ଅଶ୍ରୁ ମୋର ଚିତ୍ତକୁ ନ ଡେଇଁ କହୁଛି

ଭୁଲିଗଲୁ ପ୍ରେସ୍‌ସୀରେ !
 ତୋ ଅଢ଼ାତ, ତୋ ପ୍ରେମର ଗାଥା ।
 ମୁଁ କିନ୍ତୁ ଜ୍ଞାନ ନୁହେଁ
 ନୁହେଁ ମୁଁ କଷ୍ଟରୂପ ଜାରୀ
 ତୋ ପ୍ରେମକୁ ବୁଝିବିନି କିନ୍ତୁ ବି ଭୁଲିବିନି
 ସେ ମଧୁର ଅନ୍ତରଂଗ ମୁହଁ ଶ୍ରୀମାନଙ୍କୁ
 ମଣିଷର ଅଧିକାର ନେଇ ଖୋଜିବାରେ ତୋତେ
 ଜୀବନର ଶେଷଯାହା...
 ଯିବାଯାଏ ଶୁଣାନକୁ ।

□ □ □

॥ ଯଂତ୍ରଣାର ଘେରରେ ସେ ॥

ନିରାକାର ଦାସ

ଯନ୍ତ୍ରଣାର ଛତିକୁ ବୁଲେଟ୍ ମୁହଁ ରେ
 ପଡ଼େଇ ପଡ଼େଇ
 କେତେଦିନ ବଞ୍ଚିବୁରେ
 ଜୀବନ ସଂଗୀତ ଗାଇ ଗାଇ ।
 ଜୀବନ ଯେଉଁଠି ଖାଲି
 ପ୍ରତାରଣା, ପ୍ରତିହଂସା, ପ୍ରବଞ୍ଚନାର
 ଦୁରନ୍ତ ସାହାରୀ ।

କହୁନରେ !
 କେମିତି ରବିରୁ ଏଠି ଶପଥର ପିରମିଡ୍,
 ମମତା ମନ୍ଦିର କହ ?
 କେମିତି ଭାବ୍ୟ ପାଦରେ ଡୋରିବାନ୍ଧ
 ନଚେଇ ଚାଲିବୁ ବାଘର ଛୁଆକୁ,
 ତୋ ନିଜ ବାଦ୍ୟର ବୋଲ୍ ଡାକ ଡାକ ?

ମନ୍ଦିର ଦୁଆରେ ହାତପାତ
 ହୃଦୟ ମାରିଲା ଏଠି ମିଳେ ଖାଲି ପ୍ରବନ୍ଧନା
 ମିଥ୍ୟା ସପର୍କ, ବସର ପିଆଲା ।

ଏଠି ଖାଲି ଅଞ୍ଜୁଳି ଭରି ହୋଇଯାଏ
 ଉତ୍ତପ୍ତ ବାଲିରେ ।

ନିରୁଚିଆ ମରୁର ଦେହରେ
 ଜୀବନର ବେଉଁଷଣ କର କର
 ଚାଲିଛୁ ତୁ ଚାଲିଛୁ,
 ସତେ ଅବା ମହାମନ୍ତ ଜାକିଛୁ ରୁକୁରେ ।

ନିଷ୍ପେଷିତ ଦରଭଙ୍ଗା ହୃଦୟକୁ
 ଆଉଁସି ଆଉଁସି,
 କୋକିଳ କଣ୍ଠରେ
 ମୃତ୍ୟୁଠାରୁ ବଞ୍ଚିବାର ସମୀତ ଛଡ଼େଇ ଗାଇଲେ
 ବାରମ୍ବାର ନିଶିବକ ହେବାକୁ ହୁଏ
 ଜୀବନ ଦାଣ୍ଡରେ ।

ନିର୍ବାସିତ ହୃଦୟରେ
 “ଭିକ୍ଷାଂଦେହ ଭିକ୍ଷାଂଦେହ” ମହାମନ୍ତ
 ପୁମର ପୁମର କେମିତି ବା ନିଷ୍ପନ୍ନ ସାଜିବୁ
 ତୁ ଜ୍ୟାମାମୁଖୀ ।

ତୁ ଏମିତି ମନଟିଏ ଜଳିଯାଉ
 ଦୁନିଆର ଜ୍ୟାମା ଦେଖି ଦେଖି
 ସତେ ଅବା ମାତଙ୍ଗିନୀ
 ଭୁଲିଯାଇ ନିଜ ଦେହ ରୋଗ ଓ ଯନ୍ତ୍ରଣା ।

ଏଠି ଯେବେ ଉଡ଼ାଇବୁ
 କପୋତ କପୋତ
 ଭୁଲିବାକୁ ହେବ ତୋତେ

ଲକ୍ଷ୍ମୀ, କୁବେର, କ ନର୍ପ
 ବସୁବାକୁ ହେବ ନତି
 ଫାଶୀ ଖୁଣ୍ଟୁ ରକ୍ତ ଗୁଣି ଗୁଣି ।

□ □ □

॥ କଥା ଥିଲା, ଅଛି, ଥିବ'କି..... ॥

ନିକୁ ପାଣିଗ୍ରାହୀ

କଥା ଥିଲା,

ଅଛି,

ଥିବ ବି !

: କାଉଁମାନେ ଧାନଗଛମାନଙ୍କୁ

ହର୍କା ଦେଖି ନାହିଁ ବୋଲି

କଥାକୁ ବୁଲିବା ଫୁଟି !

ଦିନେ

କାଉଁଟିଏ ଇଚ୍ଛାକଲା

ଖାଇବ ଧାନ ଓ

ଛୁଠେଇଲ କେତ୍ରା

ତ ଲଟ୍ଟିକିଗଲା ଅଟରେ

ଫାଶ ପରି !

ସେ କାହିଁଲା :

ଧାନଗଛର ସ୍ବର

ରାବିଲା :

ଧାନଗଛର ରାବ

ତାକୁ ଡାକିଲା

ସେଇ ଧାନଗଛର ଛାଇ

ତ, ରଙ୍ଗ ତା'ର ଲୁଗାଗାଁ

ସାପ ପରି ପବନରେ !

କାଉଁମାନେ ଘୂରି କଲେ
 ଜଂଗଲ ପାରିହେଲେ
 କାଉଁ ରଂଗ ପୋଷ୍ଟ
 ବୁଡ଼ି ଦେଲେ ସେଠି
 ଛୁଡ଼ିଯାଏ କେଡ଼ା !

ଅନେକ ଦିନ ହେବଣି
 ଜଂଗଲକୁ ଗଲ
 ବିଚରା କାଉଁ
 ସେଠି ଅଜଗର
 ଧାନଗଛକୁ ଓ
 ତାକୁ
 ଗିଳି ଦେଇଥିବ କି !
 କେଜାଣି !

□ □ □

॥ ଚନ୍ଦ୍ରସେଣା ॥

ପ୍ରଶାନ୍ତ କୁମାର ସାହୁ

ଏସବୁକୁ ମାନ ନେଇ ସାରିଲଣି
 ଅତ୍ୟନ୍ତ କରସାରିଲଣି
 ଭୁମକୁ
 ଏପରିକି ଗୋପପୁରକୁ ବି । •

ଯେତେବେଳେ ପିଠିତଳୁ
 ଥରକରି ଶାଢ଼ିକାନ ଟାଣିନିଅ
 ମୋ ହାତକୁ,

ଥୋଇଦିଅ ତଳେ କାଠ ହାତ ଭରି,
ନିଶିଦିରେ ଛୁଟିକିଣି ଖୋଲ
ଶୋଇପଡ଼େ ମୁଁ ଚେଇଁଲା ନଦରେ
ନିଜକୁ ଜାବୋଡ଼ି ।

ସକାଳକୁ
ତୁମେ ମୋତେ ଦୟାଦେଖାଅ
ମୁଁ ବି ତୁମକୁ ... ।

ଗୋପସ୍ବର ମୋ ପାଇଁ ନୁହଁ
ଜାଣିଛି ତ,
ତା' ବୋଲି କ'ଣ ଗୁଡ଼ିଦେବି ବଢ଼ିବା;
ତୁମରୁ ଦୟା ଦେଖାଇବାର
ଯେତେ ପାରିଲୁପଣକୁ ।

ତୁମର ଏ ବର୍ଣ୍ଣାସ୍ବନ
କେତେ ଦାଟି ଲମ୍ବିଛି, ଜାଣେନି
ସ୍ବର୍ଗକୁ କି ନର୍କକୁ ?
ତୁମେ କିନ୍ତୁ ପାଗଳିନୀ ହୁଅ
ଶରୀରର ନିଦେନ୍ତୁ ଚିହ୍ନସବୁ
ଢ଼ାଙ୍କି ଦିଅ ରେଶମୀ କନାରେ ।

ନିଜ ଆଚରଣ ସବୁକୁ
ଯେତେ ନୂଆ ଅର୍ଥ ଦିଅପଛେ
ତୁମେ କିନ୍ତୁ ଅନନ୍ୟା ନୁହଁ;
ଅନ୍ୟ ପାଞ୍ଚଟା ନାଶ ପରି ।
ସବୁ ଚନ୍ଦ୍ରସେଣାଙ୍କର ଭାଗ୍ୟ ବି ଏଇଆ
ପଡ଼ିଆ ପରି ପିଠେଇ ଯାଆନ୍ତି ।

ଆଜିକାଲି କାହାପ୍ରତି
ଅଭିଯୋଗ ନାହିଁ ମୋର,
ଯମୁନାରେ ଭଉଁର ଦେଖୁନି
ନା ତୁମକୁ ଘୃଣା

ନା ଏହି ଗୋପଦାଣ୍ଡ
 ନରୁବା ମୋର ଅପାଞ୍ଚ କ୍ରେୟ ପୁରୁଷକାରକୁ ।
 ଏବେ ମୋତେ ଝୁସି ଝୁସି
 ଲଗୁଛି ସବୁ କିଛି
 ମୁଁ ବି ଅର୍ଥ ଖୋଜୁଛି ନିଜର
 ଖୋଜୁଛି ମୁଁ ତ
 ନିଜଠାରୁ, ତୁମଠାରୁ
 ସମସ୍ତଙ୍କ ଠାରୁ !

□ □ □

॥ ଚନ୍ଦ୍ରଭାଗୁ ॥

ପବନ ମୋହନ ଦାଶ

କେତେ କେତେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା ଲୁଚିଯାଇଥିବ
 ଏ ଭୌତିକ ଚନ୍ଦ୍ର କରଣରେ,
 କେଉଁ ପୁରୁଷର ଅସ୍ଥି ହସି ଉଠୁଥିବ
 କେଉଁ ଶୁଣାନର କେଉଁ ଅଙ୍ଗର ଓଠରେ ।

ଏତେବେଳେ, ଏ ନର୍କରେ
 ମୁଁ ବି ପାରନ୍ତି ତୋଳି ଗୋଟିଏ ମନ୍ଦିର
 ଆସି ପୁବର୍ଣ୍ଣ କଳସ,
 ଅସନରେ ସଜାଇ ପାରନ୍ତି
 ତମ ପାରଦ ରଙ୍ଗର ଅଶରୀର ।
 ପୂଜା କରୁ କରୁ ଦିନେ କାନରେ କହିନ୍ତି
 ମନ୍ଦିରର କୌଣସି ଅଂଶରୁ ଭାସି ଆସେ ନର
 ତମର ଓ ମୋ ପୋଡ଼ା ମାଂସର ।

ପରେ ପରେ ମନ୍ଦିର ଭାଙ୍ଗିବା ଆଶଙ୍କା କରି
 ତମେ ଫେରିଯାନ୍ତି,

ହେଲେ କିଛି ବି ଭଙ୍ଗା ନାହିଁ
ଭଙ୍ଗିବାର ଶବ୍ଦ ଶୁଣୁଥାନ୍ତା କେବଳ ।

ଏ ସୁନରବୁଦ୍ଧି ମୁଁ କରେ ନାହିଁ
ବେଂ ଗଢ଼େ ସମୟକୁ ଭୂମିକାପ ଡ୍ରାବା,
ନୃଦୟ ବିକଳ କରେ ବାମନ ହାତରେ,
ବେଳେ ବେଳେ ଇଚ୍ଛା କରେ,
ତମକୁ ହତ୍ୟା କରନ୍ତା ମୋର ରୋଗ, ମୋର ପାପ
କେଉଁ କୁହୁଡ଼ିର ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟରେ ।

କେତେ ମୁଁ କୃତୟ,
ମୋ ଶୈଶବକୁ ପୁଣି କେଉଁ ନକ'କୁ
ଫେରାଇ ଦିଅ ଗୋ
ମୋ ରୁଗ୍‌ଣ ଆଖିରୁ
ଶେଷ ନଷ୍ଟ ଚନ୍ଦ୍ରଟି ଦିଅ ଗୋ ।

□ □ □

॥ ରାଧା ॥

ବ୍ରହ୍ମର ସାଇମନ ପିଟର

ତମେ ତ ଦେଇନ ମୋତେ ସମ୍ପାଦିତ ଟୋପାଏ ସିନ୍ଦୂର
ଯୋହାନର ଶଙ୍ଖା ବି ଦେଇନ ହାତରେ ମୋର
କେବେ ଦିନେ ଉଡ଼ିଲା ପଶତ ମୋ
ଦେଇନ ମଥାରେ ଘୋଡ଼ାଇ ।
କେବେ ବି ତ କହ ନାହିଁ
ପ୍ରସ୍ତା ମୋର, ରାଣୀ ମୋର !

ଆଜିଠାରୁ ପତ୍ନୀ ହେଲ ମୋର
ତୁମେ ତ ନେଇ ନାହିଁ ଡାକି ମୋତେ କେବେ

ରୁକ୍ତ ଦରଜା ମେଲଇ
 ତୁମ ଶୟନ କକ୍ଷରେ ବସିନାହିଁ କେବେ
 ସକାଳ ନିଜକୁ
 ସବୁଦିନେ ତୁମ ବାହୁ ମୋ ଲଗଇ ହାର
 ତୁମ ଡରୁଛଇ ହେଲ
 ଜୀବନର ପୁଣି ଡାର୍ଥ ମୋର ।

ତମ ଲାଗି ମନ୍ଦିରେ ଜାଳି ନାହିଁ ପାପଟିଏ
 ପାଳି ନାହିଁ ଉପବାସ,
 ବାରବ୍ରତ କିଛି ତୁମ ଲାଗି
 ତଥାପି ଜାଣେନା କାହିଁ
 କେମିତି ହୋଇଲୁ ତୁମେ ଏତେ ଆପଣାର ?
 କାହିଁକି ଲାଗିଲୁ ତୁମେ ଏତେ ବି ନିଜର ?
 ତୁମ ଲାଗି ଭୁଲିଗଲି ଏ ସାର ସସାର ।

ତଥାପି !
 ଏତେ ସବୁ ସତ୍ତ୍ୱେ ତୁମ ଆଉ ମୋ ମଧ୍ୟେ
 ଯୋଜନ ଯୋଜନ ଦୂରତା
 ଶତନିନ୍ଦା, ଅପବାଦ, ଶତଶତ ବାଧା
 କଲଙ୍କ ନଦୀର ଦୁଇତଟ ଦୁହେଁ ଠିଆ
 ସେ ପାଖେ ତୁମର ବର୍ଣ୍ଣଣୀ ଝୁରୁଛୁ
 ଆଉ ଗୁମୁର ମରୁଛୁ
 ଏ ପାଖେ ମୁଁ କଲଙ୍କିନୀ ରାଧା !

□ □ □

॥ ବହୁଟି ॥

ବିଶ୍ୱଭୂଷଣ

ବହୁଟି ତୁମକୁ ଫେରେଇ ଦେବାର ଥିଲା
 ପଡ଼ିସାର
 କି ପଡ଼ିସାର ଫେରେଇ ହୁଏ
 ସେପରି ବହୁ !

ଫେରେଇଥିଲେ

ହାତ ସଫେଇଟିଏ ଦେଖେଇ ଥା'ନ୍ତି ତମକୁ

ଅବୋଲକର କାହାଣୀ ଲେଖାଥିଲେ

ଛୋଟ ଗୋଟେ ହାଇରେ

ଉଡ଼େଇ ଦେଇଥାନ୍ତି

ଜାତକ ହୋଇଥିଲେ ଗଢ଼ି ଥା'ନ୍ତି ବା

ପଥର ମୂର୍ତ୍ତି

କି ଆଖେଳ କଥା ନୁହେଁ

ଗୁଲିଖଟି ନୁହେଁ ଯେ

ବହୁ ଯା'ନ୍ତି ସୁଅରେ ପବପରି

ମୋ ବିଡ଼ମ୍ବନା ଗୁଡ଼ିକୁ

ଖୋଦ୍ ବୁଝି ପାରିଲାନି ବୋଲି ସିନା,

ନ ଫେରେଇବାରେ

ଗୁଡ଼ିଜା ବୋଲି କଣ ଥିଲା ଏପରି ।

□ □ □

॥ ତା'ପରିର ସାମୁଗ୍ରୀକୁ ॥

ବିରଜା ମହାପାତ୍ର

(୧)

ଯେତେ ବଡ଼ୁଛି ଆମର ଦୂରତା

ସେତେ ବଡ଼ୁଛି ଆତ୍ମରକତାର ଦୀର୍ଘତା ।

ସମୟର ନିଆଁ ତେଣୁ

ଏଠି ଏବେ ଅନ୍ଧ ଅପେକ୍ଷା

ତମର ଫେରଂଦା ପାଦ
ମୋ ମନର ବାରଂଡ଼ାରେ
ଗୁରୁବାର ଝୋଟିରେ ଝିଁ ଲେଖା ॥

(୨)

କାହ୍ନା ତମର ବରଂସା ଦିନିଆ ବନ୍ୟା
କେମିତି କେଜାଣି ମୋ ପାଖେ ଏଡ଼େ
ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ।

କାନ ପାଖେ ତମେ
ଫିସ୍ ଫିସ୍ କୁହ
ମୁଁ ପରା ଅଲସୀ କନ୍ୟା ॥

(୩)

ନଖ ଗୋ ତମର
ଦିଶେ ଜଳ ଜଳ
ସେ ନଖରେ ଦିଶେ ମୁହଁ
ସେ ମୁହଁରେ ଯେଉଁ
କଳା ଚଳ ଚାଲି
ସେଇ ମୋ ପାପ ପ୍ରଣୟ ॥

□ □ □

॥ ସ୍ତୁତିପ୍ରସଙ୍ଗ ॥

ବିନୟ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ଆକାଶ,
ପ୍ରିୟ କାଗଜରେ
ବିଛୁଡ଼ି ଦେଉଥାଏ
ବ୍ରହ୍ମାଣ୍ଡଟାର ବର୍ଣ୍ଣ ବିଭବ ।

କଥା କଥାକେ ଲହଡ଼ାଇ ଦିଏ
କେତେ, କେତେ ସବୁକ ଲହର,
ମୋ ସମାଧି ଉପରେ ।

ଆକାଶ ବସ୍ତ୍ରର—
ତ, ମୁଁ ସମାଧିସ୍ଥ ।

କଥା କଥାକେ ଆକାଶ,
କଅଁଲେଇ ଦିଏ, ଶିକୁଳି ଓ ହସ୍ତ ।
ଆପାତ୍ତଃ ଆଗେଇ ଯାଉଥାଏ,
ବଂସୀ କରବାକୁ
ରଂଗ ଓ ଲହର ।

ପ୍ରିୟ ନଥିଲେ,
କିଛି ବି ନଥାଏ ।
ଯେହ୍ନେ ବାଟରେ
ଉଭେଇ ଯାଉଥା'ନ୍ତି ଥରକୁ ଥର ।

ମୁଁ ମୋର ମାଜୁଥାଏ ଗୁଣ ।

ସଉବତଃ
ନଷ୍ଟଭବଣୀର ମନ୍ଦୋଦର ପାଇଁ
ଲେଡ଼ା ଥାଏ ବୋଲି ରେଣୁଟିଏ
ମୋ ଚୈତ୍ତନ୍ୟରେ
ସୃଷ୍ଟି ହେଉଥାଏ
କାହାର କୋଟି ଗୁଞ୍ଜର ରୂପ ।

ମୋ ଟାଆଁସା କରୁଁ ଖୋଲପା ଉପରେ
କାଉଁଟାଏ ହରୁଥାଏ, ତ ହରୁଥାଏ ।
ଆଖିମୁଦ ଦେଖୁଥାଏ—
ମୋ ସମାଧିରୁ ଚଳି କି ଛଂସୁ ଶ
ଉଠେଇ ନେଲେଣି ଶବ ।
ଖୋଲପା ଭିତରେ 'ମୁଁ'
ମାଜୁଥାଏ ଗୁଣ ।

॥ ସମାପ୍ତ ॥

ମୋନାଲିସା ମହାନ୍ତି

କିଏ ସେ ଶୋଇଛି ଧରି ?
ନିବିଡ଼ ଅଶ୍ଳେଷେ ଧରି କିଛି ସ୍ମୃତି
କିଛି କଟିହାସ ସ୍ବପ୍ନ,
ଘାସର ଚାଲିଗଲା ପରେ ?
କବଚ କୁଣ୍ଡଳ କାନ୍ତି ଦେଇଦେଲା ପରେ

ପଡ଼ିଥିବ କେତେ କାଳ କେଜାଣି ଏମିତି,
ଏଇଠି, ଏଇ ଟିକକ ଜାଗାରେ ??

ସବୁଦିନେ ପ୍ରାପ୍ୟତାର
ମୁଠେ ମାଟି, ଦ'ଖଣ୍ଡ କାଠ, ଟିକେ ନିଆଁ
ଅନେକ ଶାନ୍ତତା;
ସେତକ ବି ଦେଇ ପାରେ ସିଏ
ଧୂଆଁର କୁଣ୍ଡଳୀ ତଳେ ଗୁଡ଼ିଆଇ
ପାଉଁଶର ଗୁଡ଼ିଏ ଏକ ଧ୍ରୁପ ।

ତଥାପି ବି ଅବସାଦ ନାହିଁ
ଅଭିମାନ ନାହିଁ
ନିରାଶ ଶାମୁକା ପରି ଦିଫାଳ କରିଛି ନିଜକୁ ନିଜେ ।

ପ୍ରତୀକ୍ଷାର ଶେଷ କେବେ ?
ଜାଣିନି କି ଜାଣିବାର ଇଚ୍ଛା ନାହିଁ ତାର ।
ନିରୁଚିଆ ଗୋହରୀ ଭିତରେ,
ଚରଣୀ ସଫଳ ନେଇ କେଉଁ ଏକ ନାମସ୍ଥାନ
ଯଶ ପରି,
ରହୁଛି ମେଘକୁ ଚାହିଁ;
ଧାନ ମଗ୍ନ, ଆତ୍ମମଗ୍ନ ହୋଇ ।

ରଙ୍ଗଛତା ନାଲି ପତାକାର ପାଇଁ
ମେଢ଼ର ଆକର୍ଷଣ
ନିଶ୍ଚୟ ଏତେ ବେଶୀ ନୁହେଁ,
ହଁ ଚରିତ୍ରଲ୍ଲ ପରେ ବୋଧେ ଆସିପାରେ
ଅବେଳରେ ବର୍ଷବାର ଅଭ୍ୟାସବଶତଃ ।

ସିଏ ଆଜି ତା ଇଲ୍ଲକାରେ
ବନ୍ଧି ପୁଅ ଯିବୁ ଯେତେ ସାଉଁଟୁଛି;
ଲୁହଝାଳ ଜୁଡ଼ୁ ବୁଡ଼ୁ ହେଇ ।
ତୁମ ଖଣି କାଉଁରୀ କାଠିରେ,
ମେଣ୍ଟା କରି ଫେରୁଅନା ତାକୁ
ତା ଶିଥିଳ ଅଟାତ .
ଉଠା ଅନା, ଶୋଉସିଏ;
ଶୋଇଥାଉ ତା ସ୍ବପ୍ନର ପିରମିଡ଼୍ ତଳେ
ବଳତ ବସନ୍ତ ପୁଣି ଫେରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

□ □ □

॥ ଘାସଫୁଲ ॥

ମିନତି ଦାଶ

ଘାସଫୁଲ ଫୁଟିଥାଉ
ସହରର ଫୁଟୁପାଥରେ
ଅବା 'ପଲ୍ଲି'ର ପାଦରଲ ରାସ୍ତାରେ !

ତା ଜନ୍ମରେ ବାଜିବନି,
ଶଙ୍ଖ, ଡେରି, ତୁରୀ
ଜନ୍ମବେଳା, ଲାଗୁ, ରାଣି
ଦେଖିବେନି କେଉଁ ଜ୍ୟୋତିଷ ଆସି

କାଶିବେନ କେନ୍ଦ୍ର
ସେ କେଉଁଠି ? ?

କାନ୍ଦବେନ କେନ୍ଦ୍ର,
ପାଳିବେନ ଶୋକସଭା
ଦେବେ ନାହିଁ ଶ୍ରଦ୍ଧାଞ୍ଜଳି
ଶବର କାଗଜରେ
ଅଶ୍ରୁକ ହେବନ ପାଞ୍ଜି
ଝରିଗଲେ, ମୃତ୍ୟୁରେ ଭିନେ ।

□ □ □

॥ ଚେୟାର୍ ପାଇଁ ଚିତ୍କାର ॥

ରକ୍ଷକ ନାୟକ

ମୋ ଚେୟାର୍ କେଉଁଠି ?
ଆକାଶ ଗଙ୍ଗାରୁ ପାତାଳ ଗଙ୍ଗାକୁ
ଡେଇଟିଏ ଦୁଃଖର ଢିଗ ଭଳି, ନିଃସମୟତାର
ଅମୃତ ବେଳାରୁ ବିପୁଳ ସମୟର ଶୂନ୍ୟତାକୁ
ଗୋଟେ ଖଉଣ୍ଡ ଶବ ବାରବାର
ଫର୍ଦ୍ଦେ ପବନ ପିଠିରେ, ବିଜୟୀ ପ୍ରଶଂକର
କକ ଶ ପ୍ୟାରେଡ଼୍ରେ ହଲୁଡ୍ଡ ସିଂହାସନ
ମିଳୁନି ବି ଅସ୍ଥାୟୀ ଆସନ ମେଘର ଯାନରେ
ମୋ ଚେୟାର୍ କେଉଁଠି ? କିଏ କହିବ
ଦୃଢ଼ ଦସ୍ତର, ପାଂଶୁଳ ପ୍ରାଂତର ନିଆଁର କନ୍ଫୁଜନରେ ।

ମୋ ଚେୟାରର ଗୋଡ଼ ଲୁଚି ଯାଇଥାନ୍ତା
ଅବିର, ବାରୁଦ ଗଦାରେ, ଗୁରୁପଟେ ଜଳୁଥାନ୍ତା
ସତେଜ ଫୁଲ, ଗୁହାରେ, ସଁବାଳୁଆର ଦରଖାସ୍ତ
ମୁଁ ବୁଡ଼ାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି ନିଜକୁ ପବନ ଅହର
ସୋମରସରେ, ଖୋଜି ଖୋଜି ସୁଖର ଅଶ୍ରୁକୁ

ମୋ ଚେଷ୍ଟାର କହୁଥା'ନ୍ତା କଥା ଘାସକୁ
ମଂଦ ପଡ଼ି ଜୀବଦାନ ଦେଉଥା'ନ୍ତା ମୃତ ନକ୍ଷତ୍ରକୁ ।

ଭୟଂକର ପଶୁ ପିଠିରେ ଦେବତା ହେଇ
ମୁଠେଇଥା'ନ୍ତ ରାତିକୁ, ବରଷ ବ୍ୟାଘ୍ରକୁ
ଗୋରେଇଥା'ନ୍ତ ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ଓ କଦର୍ଯ୍ୟ
ପଦ କଳିକା ଉପରେ ହାଣିଥା'ନ୍ତ ସୂର୍ଯ୍ୟକୁ
ମୁଁ ପିନିତ ଦେଇଥା'ନ୍ତ ମୁଁ ବଦଳରେ
ସପ୍ତ ନଦ ବଦଳରେ, ମୁଁ ହେଇଥା'ନ୍ତ
ଦୟାକୁ ଘାତକ, ବୋମା ମାର୍କା ବୁମ୍
ସବୁ ହେବାର ଥିଲା, ଖୋଜିବା ଯାଏଁ
ମୋ ଚେଷ୍ଟାର କେଉଁଠି
ସବୁଠି ଲେଖାଅଛି
'ଅନ୍ୟଠି' ।

ଏଠି ଧନା ହେବା ସହଜ
ଦରିଦ୍ର ହେବା ଅସହଜ । ତେଣୁ
ଆକାଶରେ ରାଗ ପାଗ, ମନ ଶୁଖିଲା
ଘର, ପକେଟ, ନରପତ୍ନୀ ସବୁ ମେଲା
ଘର ପୋଡ଼ିର ଦୃଶ୍ୟ ଦେଖୁ ଦେଖୁ
ଆଖି ପୋଡ଼ିଯାଏ, ପୋଡ଼ାଘର ସ୍ୱର୍ଗ ହେଇଯାଏ
କିଏ ଜାଣିଥିଲା ଏମିତି ହେବ
ନିଅଂଟ ଚେଷ୍ଟାର ବସିବାକୁ ହେବ ।

ମୁଁ ଶିବ ଭଳି ଭୟ ନଦା ଉପରେ !
ମୋ ଚେଷ୍ଟାର କେଉଁଠି ?
ସପ୍ତର୍ଷି ମଂଡଳରେ
ନା ବାସୁକି କୋଳରେ ।
ଜି ଦୋଳରେ ଏ ଅଳରୁ ଆଉ ଥିଲା
ଶୂନ୍ୟତର ଶୂନ୍ୟରୁ ପୂର୍ଣ୍ଣତର ପୂର୍ଣ୍ଣକୁ
ଓ କେଉଁଠିକୁ ?

॥ ପରିଚୟ ॥

ରବୀନ୍ଦ୍ରନାଥ ପୋଲେଇ

ଭୁଲ୍ କରି ଆମେ ଠିକ୍
ସତ୍ୟ ଆଖିରେ,
କହିବାକୁ କେହି ନାହାନ୍ତି
ଆମର ଆଗରେ ।

ସାନ୍ନିଧ୍ୟ ନାହିଁ
ଜାଣି ବି ଅଳ୍ପ
ସତ୍ୟ ଏ ନିଷ୍ପତ୍ତି
ଏହା ହିଁ ଶତାବ୍ଦୀର ପରିଚୟ ।

□ □ □

॥ ଗୁଁଦପୁର ॥

ରମେଶ ପ୍ରତାପ

ଗହନ ଝାଞ୍ଜିବଣରେ ଆଖି ଧକ୍କା ଖାଇ
ଫେରେ ।

ନିର୍ଜନତାକୁ ଭାଙ୍ଗି ଭାଙ୍ଗି ଗଢ଼ୁଥିବା
ମାଲ ଲଳନାର
ଅଧୀର ଓଠ ଉପରେ ।

ସୁଖି ଅଟକିଯାଏ କୁଆଡ଼େ ।
ଅଦୂର ଦାକ୍ଷୀର କ୍ଷେପଣାସୁର ନିଆଁ ଝୁଲୁରୁ
ପୋଡ଼ା ମାଉଁସ ପିଞ୍ଜୁଳାଟିଏ
ଖସିପଡ଼େ ।

ଯାହା ଝାଞ୍ଜିବଣ କଡ଼ର
ବିଜନ ବେଳାରେ
ପଡ଼ି ପଡ଼ି
କୁହୁକୁ ଥାଏ ।

□ □ □

॥ ଅମ୍ଳ-ସନ୍ଧାନ ॥

ଶାଶ୍ୱତୀ ସୌମ୍ୟ ସାହୁ

ମନ୍ଦିରେ ତୁମର ମୂର୍ତ୍ତି
କାଷ୍ଠ ପିତୁଳାର
ନାହିଁ କିନ୍ତୁ ସେଥରେ ଜୀବନ,
ମୁଁ କପାଳ ବାଜିବି କହ
ମଙ୍ଗଳ ଆରତି
ଧୂପଦୀପ ଘଡ଼ ଓ ଚନ୍ଦନ ? ?
ତୁମ ପୂଜା ସ୍ଥଳେ ପ୍ରଭୁ !
ଯିବା ପାଇଁ ନ ବଳାଇ ମନ
ମୋ ମନ ମନ୍ଦିର ଭିତ୍ତି ସେଇଠାରେ
ଅହରହ ଶୁଭ୍ରଥାଏ ଯହିଁ
ମାନବାସୀ ନିରୁଦ୍ଧ ବେଦନ ।

ତମେ ତ ଲୁଚିଛ ତହିଁ
ସେଇଠାରେ କରିବି ସନ୍ଧାନ
ଢଳ ଢଳ ନିଜକୁ ଜଳାଇ
କାଳେ କାଳେ କରିବି ଅନ୍ଧନ ।

‘ମାଟି’ରେ ମିଶାଇ ଦେହ
‘ଅମୃତ’ରେ ମିଶାଇ ଏ ଆତ୍ମା
‘ସତ୍’ର ଜନ୍ମା ମୃତ୍ତି
‘ଆଲୋକ’ରେ ହଜାଇ ନିଜକୁ
ନିରେଖିବି ସ୍ୱୟଂ ‘ପରମାତ୍ମା’ ।

॥ ଦୁଃଖବିଜ ॥

ସୁରେଶ ନାୟକ

ଏଣିକି

ଦାୟୀ କରେନି କାହାରକୁ

ନିଜ ହାନି-ଲଭକୁ ।

ଦେଇଛି

ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଗ୍ରସ୍ତ ବାପାକୁ : ପାପୁଲର ଯତ

ପ୍ରେମିକାକୁ : ଶୀତଳ ରକ୍ତର ଡେଣା

ଫଗତ ସହଜ ସ୍ବପ୍ନ

ଫେବୃୟାରୀ ସକାଳକୁ ॥

ଚିହ୍ନିଛି

ନିଜ ଅଯୋଗ୍ୟତା

ଗୋଟେ ଦାଢ଼ିବାଲ ମୁହଁ

ବଧେଇଛି ; ଓଁ-ଓଁ, ସାବାସ୍ ମିଆଁ !

କିଛି ଆତଙ୍କ, କିଛି ସହାସ, କିଛି ଝଡ଼

ମୋତେଇଁ ଅପେକ୍ଷିକ୍ଷିତ, ମୋତେଇଁ

ତମାମ୍ ରସ୍ତା ।

ଦ୍ବିଏ ଡାକିଛି

ପାରି କରେଇବ ନିଶି

ମରି ସୁଅରେ ଝାମିଛି ପାଲଟି କୁନ୍ଦୀର

କେନ୍ଦ୍ର ଆସୁଡ଼େଇଛି ପିଠି

ଆଶ୍ୱାସନାରେ

କଡ଼େଇବ ବାଟ ଅଧାର ଜଂଗଲେ;

ବେକ ବେଡେଇଛୁ
ହଲେ ବାଦୁଣୀର ପା’
ପଂଝାରେ ଭେଟିଛୁ ।

ଭ, ପରସ୍ତିଛୁ

କୃତ୍ତିରକୁ ହୃଦୟ, ବାଦୁଣୀକୁ-ମାଂସ
ଛଳଛଳ ଶୋଧକୁ, ରକ୍ତ,
ବାସ୍ ଏଣିକି ମୁଝା’ର ।

ମୋର କାହାକୁ ବା ତୁର
ନଜ ଭିତରେ ମୁଁ ନଜେଇଁ ଶିଶୁର ।

□ □ □

॥ ପୁଃଖ ॥

ସୁଜାତା ମହାନ୍ତି

ଯାହା ପାଇଁ ସବୁକିଛି ହରାଇ,
ଦୁନିଆ ଦାଣ୍ଡରେ ମୁଁ ସଞ୍ଜହର ସାଜିଲି,
ସେ ନିଲମ୍ବ କର ଦେଲୁ
ମୋ ବରାସକୁ
ମୋ ଭଲ ପାଇବାକୁ
ଦୁନିଆ ବଜାରେ, ସାମାନ୍ୟ କେଇଟା ଯୌତୁକରେ ।

ଆଉ ଯିଏ
ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହପୋଛୁ ନେବା ପାଇଁ
ସହାନୁଭୂତିର ହାତଟିଏ ବଢେଇ ଦେଇ
ନିଜକୁ କ୍ଷତ, ବିକ୍ଷତ କଲୁ,
ମୁଁ କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଦେଇପାରିଲିନି
ମୋ ଆଖିରୁ ଲୁହଧାରେ ।

□ □ □

॥ ଶେଷ ଦୃଶ୍ୟ ॥

ସୁଜୀତ ଦାଶ

ଅନେକ ରୁରୁ ଦେଖିଛି,
ଭଲ ପାଇଛି ଦୃଶ୍ୟ ବି କରୁଛି ।

ଘର୍ମାନ୍ତ ଝରରେ ଦେଖିଛି କେତେ
ମଳୁଆଙ୍କର ଦେହକୁ
ବର୍ଷାରେ ଦେଖିଛି କେବେ
ଦିନପଟ ପଡ଼ିଯାଇ ରହୁଥିବା ପରିବାରକୁ
ଭୁବିକାନ୍ଥକୁ,
ଶୀତରେ ଥୁରୁଥୁରୁ ହୋଇ ଶୋଇଥିବା
ଭିକାରିକୁ,
ଅଇଁଠା ପତ୍ରକୁ କୁକୁର ଟାଣି ନେଇଯାଇ
ନଆଁ ପାଖରେ ବସିବା ଦୃଶ୍ୟକୁ ।

ବସନ୍ତରେ ଫୁଲ ଫୁଟେ
ମନରେ କଣ୍ଠା,
ଗୁରୁଥଡ଼େ ବିପତ୍ତିତା ଘେରିଯାଏ
ଅନେକ ରୁରୁ ଆସେ
କେବଳ ନିଃସଙ୍ଗତା ହିଁ ଗୁରୁଥଡ଼େ ମାଡ଼ିଯାଏ
ଏକା ଏକା ଲାଗେ
ମୁଁ ଜଗିଥାଏ ମୋ କୁଲକୁ ସେତେବେଳେଯାଏଁ ।

□ □ □

॥ କୁମୁଟୁଆ ॥

ହରେକୃଷ୍ଣ ଷଡ଼ଙ୍ଗୀ

କାଇଡ଼ିମ୍ବୁ,
ବାଉଁଶ କରଡ଼ିଶିଆ
ଲୋକଙ୍କୁ ପରୁର ।

ରଜଧାନୀର ଗୋଟିଏ ଗଳ୍ପକୁ,
ତୁମା ଦେଉଥିବା ଲୋକଙ୍କୁ ପଚାର;

କିଏ ତହିଁ କୁଣ୍ଡଳୀକୁ ?

କୁଣ୍ଡଳୀ ଡାକରେ —
ରାତିର ଛୁଇଁ ଫଟେଇ
ବାହାର ଆସେ ସକାଳ ।

କୁଆଁ କୁଆଁ ରବିଦେଇ
ଏଣିକି ଆରଂଭ ହେଇଯାଏ,
ସକାଳର ଖେଳ ।

ସ୍ବପ୍ନମାନେ ପଞ୍ଜିତର ମାରଂଦ
ଆଶାମାନେ ଡେଇଁଲେ ପିଟଂଦ ।

ଏକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଲ କିଛି ଶିଖି ହୁଏ
ଶିଖାଇ ବି ହୁଏ ।

ହାତକୁ, ଗୋଡ଼କୁ, ଆଖିକୁ, କାନକୁ ।

ହାତ,
ସବୁ କରି କିଛି ଶିଖେନା,
ପାଦ କାନ୍ଥ ହୁଏ,
ଅଥଚ ବିଶ୍ରାମ ନିଦନା ।

ଆଖିକାନ ଖୁବ୍ ଅବାଧ ହୁଅନ୍ତି
ପର ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ଶିଖିନେବାକୁ କହନ୍ତି
କୁଣ୍ଡଳୀ ଡାକରେ ପରମୁହୂର୍ତ୍ତ
ପାଲଟିଯାଏ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ।

ସ୍ବା' ପରେ ଖୁବ୍ ଅବଶ ଲାଗେ ।
ସ୍ବପ୍ନମାନେ ଜଳିଯାନ୍ତି
ସୂର୍ଯ୍ୟକ ଭେଜରେ ।

ଆଗାମାନେ ସମାଧି ନିଅନ୍ତି
କଫିନ ଭିତରେ,
ହାତ ଅଭିନୟ କରେ,
କୁଶଳୀ କାଶ୍ମିରଟିଏ ପରି ।

ପାଦ,
ଆଉ କାର ଆଶ୍ରା ଖୋଜେ ।
ବିଶ୍ରାମ ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ କରେ
ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ।
ଆଖି, କାନ ଚୁବ୍ ଦୁଃଖ କରନ୍ତି ।
ହଠାତ୍ ପୁଣି ।
ଡାକଶୁଭେ କୁଂଭଟୁଆର
ଅପରାହ୍ନ ଆସି ସାରଥୀଏ
ପାଦରେ କଠଉ ପିନ୍ଧି ।

ଏଣିକି ସମସ୍ତେ ନାରବି ଯାନ୍ତି
ନିଶ୍ଚଳ ହେଇ ଅପେକ୍ଷିତାନ୍ତ
ପୁଣି କୁଂଭଟୁଆ ଡାକକୁ
ସଂଧ୍ୟା ଆସିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ।

□ ■ □

॥ ଉତ୍ତରପୁରୁଷ ॥

ଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର

ପ୍ରଥମ ପ୍ରେମର ଓଠେ
ଯେତେବେଳେ ଦଉଥାଏ
ପ୍ରଥମ ଚୁବନ,
ବାପାଙ୍କ ମୁହଁରେ ତେଣେ
ପରି ଜଣେ ଦଉଥାଏ
ନିଆଁ ଟିକେ ଦାନ ॥

ମଲବେଳେ ମନଦୁଃଖ ବାପାକର ଖୁବ୍
 — ପୁଅକୁ ଦେଖିବି ଚିକେ
 ଧନ ମୋ'ର, ଆସନ୍ତା କି ଥରେ !
 ନାଶ୍ ଜଣେ କେଉଁଠାରେ
 ବାଟ ଚାହିଁଥିବ ବୋଲି
 ପୁଅ କାହିଁ ନାହିଁ ରହିପାରେ ॥

ବାପା ଯଦି ସବୁଦିନେ
 ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଅବଶୋଷିତ,
 ପୁଅ କ'ଣ ସବୁଦିନେ
 ଅନୁଭବ ଆନନ୍ଦ ଚିକିଏ ?

□ □ □

॥ ଶାଂତିପାଇଁ ଲଢ଼େଇ କରୁଥିବା
 ଯୋଦ୍ଧାମାନେ ॥

ନିକୋଲାଇ ଡିଗୋନୋଭ
 ଅନୁବାଦକ — କୁମାର ହସନ୍

ଶାଂତି ପାଇଁ ଲଢ଼େଇ କରୁଥିବା ଯୋଦ୍ଧାମାନେ !
 ଗୋଟାଏ ସନ୍ଧିପ୍ତ ଝଲକ ଏବଂ ସାର୍ବଜନିକ ମୃତ
 ଭଂଡାର କଣ କେବେ ବନ୍ଦ ହେବ ନାହିଁ ?
 ମୁଂଡ଼ପିଛା ପାଦର ଟନ ମୃତ୍ୟୁ ।

ପାଦର ଟନ ଟି. ଏନ. ଟି.
 ଏବେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ରହିଛି ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଇଁ
 ଗୋଟାଏ କଳା ମୁହୂର୍ତ୍ତ, ଗ୍ରହରେ ଆଘାତ ହାଣିଲେ
 ଖଞ୍ଜିତ ମରୁଭୂମି, ମୃତ୍ୟୁ ଆସି ଧଳି ।

ଅମର ଶ' ଯେମିତି ଥରେ କହିଥିଲେ
 ତାଙ୍କ ବିଶ୍ୱାସ ଏସିଡ଼-ଗୁରୁତ୍ୱରେ
 “ଏଇ ସେଇଠି ଗୋଟିଏ ପାଗଳା ଗ୍ରହ ଥିଲା

ଏବଂ ବିକୃତ ମହିଷଧାରୀ ଲୋକେ
ସେଠି ଶାସନ କରୁଥିଲେ ।”

ଶାଂଘର ଯୋଜନାମାନେ ! ଆସ ଦ୍ଵାର ସବୁ ବନ୍ଦ କରିଦେବା
ରକ୍ଷସ ଓ ତା ଗୋଷ୍ଠୀକୁ ଅନାହାରରେ ଛାଡ଼ିଦେବା
ଛାଇମାନଙ୍କୁ— ଶୋଷକୁ ରକ୍ତପରି ଜମାଟ ବାଂଧୁବାକୁ ଦେବା
ସେମାନଙ୍କୁ ଦେବା ସେମାନଙ୍କ
ନ୍ୟାୟୋଚିତ ପୁରସ୍କାର ।

ଶାଂଘର ଯୋଜନାମାନେ ! ଆସ, ଆମେ ଏକାଠି
ଭାର ଉଠାଇବା, ଭୟାବହତାର କରିବା ମୁକାବିଲ
ପଦର ଟନ ଟି. ଏନ. ଟି.
ଝୁଲୁଛି ପ୍ରତ୍ୟେକଟି ମୁଠର ଉପରେ ।

□ □ □

॥ ପ୍ରତୀକ୍ଷା ॥

କୁମୁଦଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ

ତୋ ଆସିବାର ଶବ୍ଦ
ତମେ ସ୍ପଷ୍ଟ ହେଉଥିଲ ।
ଦିଗଂତରୁ
ଶଙ୍ଖାର ଶବ୍ଦରୁ ॥

ବେତର ଚନ୍ଦ୍ର ରୁ
ଡୁଇଁଥିବୁ ବାଦଲର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଗୁହାଣୀରେ
ଲଭିଥିବୁ
ରାତ୍ର, ଅସୁରୁଣୀକ ପାଟିରେ
ଜଳ ବରଂ ମୋ ପୃଥିବୀ
ସୂର୍ଯ୍ୟର ଲୁହରେ ।

ଦୁଇପା' ଦୁଃଖରେ ତ ଟୁଲ୍ ଟୁଲ୍
ମୋ ଭାଗ୍ୟ, ତମାମ୍ ଜବନ
ଜାଣେ
ଦ୍ରବିବନି ତୋ ସ୍ନେହ, ପ୍ରେମର ବନ୍ଧାରେ ।

॥ ଦୃଶ୍ୟାଂତର ॥

ସୁରେଶ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ

ମୁଁ ଯଦି ଚିକ୍ ମିକିଆ ଶାଢ଼ୀଟିଏ
ହୋଇଥାନ୍ତି
ତୁମେ ହୁଏତ କିଣିଥାନ୍ତି ଅଦରରେ
ଜଣାଶୁଣା ଦୋକାନଦାରଠାରୁ
ପଚାରିଥାନ୍ତି ଦାମ୍ ।

ପ୍ରଶ୍ନିଥାନ୍ତି ନିଜକୁ
ତ୍ରେସିଂ ଟେବୁଲି ସାମ୍ନାରେ
ପ୍ରେମିକର ପସନ୍ଦ, କି ଏକାନ୍ତ ନିଜର ?

ତୁମ ପସନ୍ଦ ହୁଏତ ଅଲଗା ରୂପ ନେଇଥାନ୍ତା
ଦିନରେ
ଯେଣୁ ତୁମ ରୁଚି,
ଚିକ୍ ମିକିଆ ମକ୍ଲୁଷରେ ।

ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ତୁମେ ବଦଳାଇ ନିଅନ୍ତି ଶାଢ଼ୀ
ବଢ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତି ଚାକରଣୀକୁ
ଓ ମୁଁ ଅନାଇଥାନ୍ତି
ତୁମ ପସନ୍ଦ ପିନ୍ଧି
ନୂଆ ଦେହକୁ ।

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ପରିଷଦର ପୂର୍ବ କର୍ମ ଫର୍ଦ୍ଦାମାନେ

(ପ୍ରତିଷ୍ଠା—ନଭେମ୍ବର, ୧୯୮୯)

୧୯୮୯ : ଉପଦେଷ୍ଟା ମଣ୍ଡଳୀ : ଡଃ ସୌଭାଗ୍ୟ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଡଃ ଦାଶରଥ ଦାସ

ଡଃ ହରିହର ଦାଶ

ଡଃ ଗଗନେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାଶ

ଡଃ ଦାଶରଥ ମିଶ୍ର

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି :

ସଭାପତି—ନରକାର ଦାସ

ଉପ-ସଭାପତି—ଅଶୋକ କୁମାର ମହାଲିକ

ମୁଖ୍ୟ ସଫାଦକ—ଭୁବନ ମୋହନ ସାହୁ

ସଫାଦକ ମଣ୍ଡଳୀ—ସୁରେଶ ନାୟକ

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ବାରିକ

ବିନୟ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ଅଞ୍ଜଳୀ ଦାଶ

ସର୍ମାର କୁମାର ସାମଲ

ଝାନୁ ସିଂହ

୧୯୯୦ : ଉପଦେଷ୍ଟା ମଣ୍ଡଳୀ : ଡଃ ସୌଭାଗ୍ୟ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଡଃ ଦାଶରଥ ଦାସ

ଡଃ ଗଗନେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାଶ

ଡଃ ବାଘବତ କର

ଡଃ ଦାଶରଥ ମିଶ୍ର

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି :

ସଭାପତି—ବିନୟ କୁମାର ମହାନ୍ତି

ଉପ-ସଭାପତି—ଝାନୁ ସିଂହ

ସଫାଦକ—ସୁରେଶ ନାୟକ

କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ—ସର୍ମାର କୁମାର ସାମଲ

ସହ-କୋଷାଧ୍ୟକ୍ଷ—ଇତିଶ୍ରୀ ଧଳ

.

ସଂପାଦକ ମଣ୍ଡଳୀ—ହାସ୍ୟମୟୀ

ଗାୟତ୍ରୀ ଦାଶ
ରବୁଲତା ପାଣିଗ୍ରାହୀ
ଶାଶୁତା ସୌମ୍ୟା ସାହୁ
ପୁଷ୍ପାଞ୍ଜଳ ପଣ୍ଡା
ପ୍ରଶାନ୍ତ ସାହୁ
ଅଶିଳ ନାୟକ

ଚଳିତ ବର୍ଷର ପରଷଦର କର୍ମକର୍ତ୍ତାଗଣ

ଉପଦେଷ୍ଟା ମଣ୍ଡଳୀ—ଡଃ ସୌଭାଗ୍ୟ କୁମାର ମିଶ୍ର

ଡଃ ଦାଶରଥ ଦାସ
ଡଃ ଗଗନେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ଦାଶ
ଡଃ ବାଞ୍ଛିବନ୍ଧୁ କର
ଡଃ ଦାଶରଥ ମିଶ୍ର

କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ କମିଟି :

ସଭାପତି— ନରକାର ଦାସ
ଉପ-ସଭାପତି— ମଧୁସୂଦନ ଦାଶ
ସଂପାଦକ—ସୁରେଶ ନାୟକ
ପରିଚାଳନା ସଂପାଦକ—ସୁରେଶ ଆର୍ତ୍ତ

ଜିଜ ପୃଷ୍ଠା

ପ୍ରଥମରୁ କହୁ ରଖେ—

କବିତା ସଂକଳନଟିର ପ୍ରକାଶ ପାଇଁ କାହାର ଜଣକର ବାହାବା, ବା
ସାବାସ୍ ନେବାର କିଛି ଯଥାର୍ଥତା ନାହିଁ । ଏହା ଏକ ସାମୁଦ୍ରିକ ଉଦ୍ୟମ ମାତ୍ର ।

କୃତଜ୍ଞ ସେଇମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ଯେଉଁମାନେ ଆମମାନଙ୍କ ପରିସ୍ଥିତି ଓ
ପରିସ୍ଥିତିର ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଯଥାର୍ଥରେ ଉପଲବ୍ଧିକରଣ, ସହଯୋଗ କରିଛନ୍ତି
ଯଦିକିଛି ଦାନରେ ।

ବିନା ଅନୁଦାନରେ ବ୍ରହ୍ମସ୍ପର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ ପରିସରରେ ଏକମାତ୍ର
ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ପରିଷଦ ଗାର୍ଗୀ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ଧରି ବିଭିନ୍ନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମମାନଙ୍କୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ
ରୂପେ ତୁଲାଇ ଆସୁଥିବା ପକ୍ଷରେ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଗୁପ୍ତ/ଗୁପ୍ତୀମାନଙ୍କ ସହଯୋଗ
ମୋଡେ ସମ୍ଭବୀଭୂତ କରିଛି । ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ପରିଷଦଟିର ଉପସ୍ଥିତି ପ୍ରତି
ସେମାନେ ଯଥେଷ୍ଟ ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେଇଛନ୍ତି ନିଃସନ୍ଦେହ ।

ଯେଉଁ ସହଯୋଗୀ ବ୍ୟୟମାନେ ପୁଣି ଉଦ୍ୟମ କରି ଆସିଥିଲେ ସକଳନଟିର ପ୍ରକାଶ ପୂର୍ବରୁ ସେମାନେ ଆମମାନଙ୍କ ଗହଣରେ ଅନୁପସ୍ଥିତ । ଆର୍ଥିକସ୍ଥିତି ହିଁ ଆମମାନଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟ କରିଥିଲା ଅନେକାଂଶରେ ପ୍ରକାଶନର ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ । ସୁତରାଂ ଓଡ଼ିଶାର ଯେଉଁ କୋଣରେ ଆଆତୁନା କାହିଁକି ଉଦ୍ୟୋଗୀମାନଙ୍କ ନିକଟରେ ମଧ୍ୟ ନୁଆଇଁଛି ସେମାନଙ୍କ ଉଦ୍ୟମ ପାଇଁ ।

କବିର ଜୀବନ ଦ୍ଵାଦ୍ଵୟ—

ଦ୍ଵାଦ୍ଵୟକଳିତ ଆଗାଧ ଓ ତଦ୍ଵ୍ୟକଳିତ ଯନ୍ତ୍ରଣାରୁ ହିଁ ସୃଷ୍ଟି ନିଅନ୍ତି କବିତା ସୁଦକ୍ଷିଣାନେ । ଯେଉଁ କବିର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନ ଯେତେ ଦ୍ଵାଦ୍ଵୟସ୍ଥି ସଂସାରାପୁର୍ଣ୍ଣ ସେ କବି ସେତେ ମାତାରେ ସ୍ଵୟଂସୂଚୀ ଓ ସଚ୍ଚତନ କବିତାରେ । ଏତିକି କହିଲେ ଯଥାର୍ଥ ହେବ କବିତା ମାନେଇଁ ଦୁଃଖ, ଯସଂଶାର ପ୍ରତିରୂପ ।

ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଜୀବନର ଅନୁଭବ ଓ ଅନୁଭୂତିର ଗନ୍ତବ୍ୟ କବି ଓ କବିତାକୁ ଏକାକାର କରେ । ଯାହାର ଅନୁଭବ ଯେତେ ଗନ୍ତ ସେ ସେତେ ପ୍ରାଂଜଳ ଓ ନିର୍ମଳ କବିତାରେ । କବିତା ଜୀବନର ସୂକ୍ଷ୍ମ ଅନୁଭବ ଓ ଅନୁଭୂତିର କାହାଣୀ ଆବେଗ ଉତ୍ସାହରେ ମାତ୍ର ତୁମ୍ଭ ନିଆଇପାରେ ଛଦ୍ମବେଶରେ ।

ଏହାକି ନିରାକଟ ସତ୍ୟ, ଯେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଅନୁଭବ ପ୍ରାୟତଃ ସମାନ । ଅଞ୍ଚଳ କଳାତ୍ମକ ଦୃଷ୍ଟିଭାଗୀ ବା, ବିବିଦ୍ୟର ପାରିବାରି ସାମର୍ଥ୍ୟ ଭିନ୍ନ ଅଟେ ।

ଯାହା ଜଣକୁ ସଫଳତା ବା ବିଫଳତାର ଶୀର୍ଷକୁ ଟାଣି ନଏ । ଅଭବ କବିତା
ଲେଖା ଏପରି ଏକ କଳା ଯାହା ପାରିବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟତା ପୂର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନ ଅଥଚ କେହି
କେହି ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ପହଞ୍ଚିପାରନ୍ତି ସଫଳତାର ଶିଖରେ ।

କେହି ଜଣେ ବି କହିପାରିବ ନାହିଁ, ଯେ ତାର ସବୁ ସୃଷ୍ଟି ସଫଳ ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଆମେ ଧରିପାରିବୁ ସୀମିତ ପୃଷ୍ଠା ଭିତରେ ସେମାନେ ଆଦର୍ଶ
ନିରାଶ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ । କବିତାଗୁଡ଼ିକର ମନୋନୟନରେ ଆମେ ନିରପେକ୍ଷ ରହିବାର
ସମସ୍ତ ଚେଷ୍ଟା କରିଛୁ । ଏତେ ସତ୍ତ୍ୱେ ହୁଏତ ଯେ ନରହୁଏବ ତା ନୁହେଁ । ସବୁ
ଭିତରେ ପାଠକମାନଙ୍କୁ ସକଳନଟି ଯଦି କିଛି ଆନନ୍ଦ ଦେଇପାରିଲା ତଦ୍ୱାରା
ସାର୍ଥକ ହେଲା ମଣିବୁ ।

ଯେଉଁମାନଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ଓ ସହାନୁଭୂତି ସଂକଳନଟିକୁ
ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛୁ ସେମାନେ :

□ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅଶୋକ କୁମାର ସାହୁ

(ଉନ୍ନୟନ ଅଧିକାରୀ, ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ)

□ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ସ, ଯ୍ୟନାରୟଣ ମିଶ୍ର

(ପ୍ରଶାସନ ଅଧିକାରୀ, ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ)

□ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଉପେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ପଟ୍ଟନାୟକ

(ଶାଖା ପରିଚାଳକ, ଭରଣୀୟ ଷ୍ଟେଟ୍ ବ୍ୟାଙ୍କ୍, ଭଞ୍ଜବିହାର ଶାଖା)

□ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଜାମୁଲ୍ ଶେଷଗିରି ରାଓ

(ଅଧ୍ୟାପକ, ସାମ୍ବାଦକତା ଓ ଗଣ-ଯୋଗାଯୋଗ ବିଭାଗ, ବ୍ରହ୍ମପୁର
ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ)

□ ଡଃ ବାଉରୀବନ୍ଧୁ କର

(ପ୍ରାଧ୍ୟାପକ, ଓଡ଼ିଆ ବିଭାଗ, ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ)

□ ଶ୍ରୀ ପ୍ରଦୀପ୍ତ କୁମାର ପାଣିଗ୍ରାହୀ

Visit :

MAA BHAIRABI MEDICAL HALL

NEAR GIRIJA JUNCTION
BERHAMPUR (Ganjam)

(For all kinds of drugs)

With best Complements of :

NEEKEE ELECTRICALS

JANANA HOSPITAL ROAD
BERHAMPUR (Ganjam)

ପରିଷଦ ଡରଫରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇବାକୁ ଯାଉଥିବା ଗଳ୍ପ
ସଂକଳନ ପାଇଁ ସ୍ୱାଗତ୍ୟ ଆହ୍ୱାନ କରୁଛୁ । ଗାଳ୍ପିକମାନେ
ଭୁବନ୍ତ୍ର ଯୋଗାଯୋଗ କରନ୍ତୁ :

ସଂପାଦକ—

ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ସାହିତ୍ୟ ଓ ସଂସ୍କୃତି ପରିଷଦ
ସାଂବାଦକତା ଓ ଗଣଯୋଗାଯୋଗ ବିଭାଗ
ବ୍ରହ୍ମପୁର ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ, ବ୍ରହ୍ମପୁର-୭୬୦୦୦୭

ବିଦ୍ରୁ : ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ଯଥାସମ୍ଭବ ସ୍ମୃତି ତଥା ମୌଳିକ ହେବା ଏକାନ୍ତ ବାଞ୍ଛନୀୟ ।

With Best Complements From :

P U S T A K B H A N D A R

PUBLISHER & BOOK-SELLER

OPP. Telephone Bhawan.

BERHAMPUR-760001

Branch at : Banka Bazar, **Cuttack-753002**